

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 11Co/114/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5116207948
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 11. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Malíková
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2021:5116207948.2

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Malíkovej a členov senátu JUDr. Romana Tichého a Mgr. Nory Tomkovej, v spore žalobcu: Y. Q., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom Z. XXX/XX, XXX XX L., právne zastúpeného JUDr. Lucia Morgošová, advokát, so sídlom B. X, XXX XX P. - R. T. R., proti žalovanej: Slovenská republika, konajúca prostredníctvom Sociálnej poisťovne, Ústredie, 29. augusta č. 8, 813 63 Bratislava, o zaplatenie náhrady škody 18.748,50 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu a žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 17C/78/2016-207 zo dňa 13. januára 2020, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie z r u š u j e a v e c v r a c i a na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Žilina (ďalej aj „súd“ alebo „súd prvej inštancie“) uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 4.310,- eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,05 % ročne zo sumy 4.310,- eur od 04.11.2015 do zaplatenia, a to všetko do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia (výrok I.). Vo zvyšnej časti žalobu zamietol (výrok II.) Rozhodol, že žiadna zo strán sporu nemá nárok na náhradu trov konania (výrok III.).

2. V odôvodnení rozsudku uviedol, že podanou žalobou sa žalobca domáhal voči žalovanej zaplatenia sumy 18.748,50 eur s príslušenstvom ako náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom žalovanej. Žalobu skutkovo odôvodnil tým, že dňa 22.07.2014 boli žalobcovi doručené rozhodnutia Sociálnej poisťovne - Ústredia, so sídlom v Bratislave vydané dňa 21.05.2014 pod č. XXX XXX XXXX X - I. až III., na základe ktorých bol žalobcovi priznaný nárok na výplatu invalidného dôchodku počnúc od 24.03.2011 v sume 215,50 eur. K vydaniu špecifikovaných rozhodnutí Sociálnej poisťovne došlo na základe žiadosti žalobcu o invalidný dôchodok zo dňa 24.03.2014. V deň podania žiadosti sa žalobca dozvedel, že mu postupom Sociálnej poisťovne vznikla škoda v dôsledku jej nesprávneho úradného postupu v súvislosti s evidenciou jeho osoby na účely sociálneho poistenia a tým súvisiacim vyplácaním invalidného dôchodku. Základ nároku žalobcu na náhradu škody súd posudzoval podľa § 1 písm. a) a § 3 ods. 1 písm. d), § 4 ods. 1 písm. i), § 9 ods. 1, 4, § 15 ods. 1, § 17 ods. 1, § 18 ods. 2 a ods. 3 veta druhá, § 19 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z., § 37 ods. 1, 6, § 106 ods. 3, 4 zákona č. 100/1988 Zb. a § 263 ods. 1 veta prvá zákona č. 461/2003 Z. z. Zodpovednosť za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom alebo nezákonným rozhodnutím podľa zákona č. 514/2003 Z. z. je osobitnou zodpovednosťou a zodpovednosťou objektívnou (§ 3 ods. 2). Súd na základe vykonaného dokazovania výsluchom strán sporu, oboznámením sa s listinnými dôkazmi produkovanými stranami sporu dospel k nasledovným skutkovým zisteniam. Z vykonaného dokazovania mal za nesporné, že žalobcovi rozhodnutím zo dňa 22.06.1998 bola zastavená výplata čiastočného invalidného dôchodku od 12.08.1998, keďže nespíňal podstatný pokles zárobku, avšak naďalej mal status občana so zmenenou pracovnou schopnosťou. Nesprávny úradný postup žalobca odôvodňoval pochybením Sociálnej poisťovne, a to predvolávať žalobcu každoročne na lekárske prehliadky, resp. odňať status občana čiastočne invalidného, keďže v evidencii Sociálnej poisťovne bol vedený ako čiastočný invalidný dôchodca, nikdy nebol vyradený z

invalidity. Spísanie žiadosti o dôchodok zo dňa 24.03.2014, ktorú Sociálna poisťovňa posudzovala ako novú žiadosť o invalidný dôchodok považoval za nadbytočné. Zákonnosť rozhodnutí vydaných Sociálnou poisťovňou všetky dňa 21.05.2014 preskúmal súd v správnom konaní a rozhodnutím Najvyšší súd SR sp. zn. 9So/74/2017 zo dňa 30.01.2019 rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 25Sd/298/2014-114 zo dňa 15.06.2007 zmenil tak, že rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX X-I., č. XXX XXX XXXX X-II., č. XXX XXX XXX X-III., všetky zo dňa 21.05.2014 zrušil a vec vrátil odporkyni na ďalšie konanie. Už z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR je nepochybné, že žalobca sa v r. 1998 (v dňoch 19.08.1998 a 02.09.1998) ani v r. 2000 (dňa 31.10.2000) opakovane nedostavil na kontrolnú lekársku prehliadku a Sociálna poisťovňa mala v súlade s poučením rozhodnúť o zastavení výplaty čiastočného invalidného dôchodku v súlade s § 106 ods. 3 zákona č. 100/1988 Zb. a bolo povinnosťou každoročne (v septembri 1999, v septembri 2000, v septembri 2001, v septembri 2002 a v septembri 2003) posudzovať splnenie, resp. nespĺnenie ekonomickej podmienky poklesu zárobku u žalobcu a po posúdení vždy raz ročne rozhodnúť aj o nároku na výplatu čiastočného invalidného dôchodku, táto zákonná povinnosť trvala až do 31.12.2003. V danom prípade ako konštatoval už vo svojom rozhodnutí Najvyšší súd SR, Sociálna poisťovňa uvedeným spôsobom nepostupovala. Sociálna poisťovňa svoje pochybenia napravila až vydaním konkrétneho rozhodnutia č. XXX XXX XXXX X zo dňa 11.04.2019 (čl. 122), kedy bola žalobcovi uvoľnená výplata čiastočného invalidného dôchodku od 24.03.2011 a bol mu priznaný invalidný dôchodok v sume 215,50 eur mesačne a súčasne rozhodnuté, že od 24.03.2011 mu zaniká nárok na čiastočný invalidný dôchodok podľa zákona účinného do 31.12.2003. K 24.03.2011 suma invalidného dôchodku podľa zákona účinného do 31.12.2003 je 125,70 eur mesačne a suma invalidného dôchodku podľa zákona účinného od 01.01.2004 je 215,50 eur mesačne a pri aplikácii ustanovenia § 263a ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. sa vypláca iba jeden dôchodok, a to dôchodok, ktorého suma je vyššia, dňom úpravy výplaty dôchodku zanikol nárok na dôchodok, ktorého suma je nižšia. Tiež je nepochybné, že následne Sociálna poisťovňa konala a preskúmavala ekonomickej podmienku poklesu zárobku u žalobcu so závermi, že podmienka poklesu zárobku podľa § 37 ods. 6 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov bola splnená v obdobiach od 01.09.2003 do 31.08.2004 a od 01.09.2005 do 31.08.2006. Žalobca sa vo vzťahu k uvedenému nesprávnemu úradnému postupu domáhal nároku na náhradu škody spolu vo výške 18.748,50 eur titulom nevyplácania invalidného dôchodku za obdobie počnúc od 01.01.2004 (ako deň nadobudnutia účinnosti nového zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení) do 24.03.2011 (od uvedeného dátumu bol žalobcovi priznaný nárok na výplatu invalidného dôchodku) t. j. 87 mesiacov x 215,50 eur. Pri stanovení výšky vzniknutej škody súd vychádzal z rozhodnutia Sociálnej poisťovne zo dňa 11.04.2019, ktorá po skúmaní podmienok poklesu zárobku žalobcu konštatovala, že bola splnená v obdobiach od 01.09.2003 do 31.08.2004 a od 01.09.2005 do 31.08.2006. Za žalované obdobie podmienka poklesu zárobku bola splnená od 01.01.2004 do 31.08.2004, t. j. 8 mesiacov a v období od 01.09.2005 do 31.08.2006 v trvaní 12 mesiacov. Súd preto priznal žalobcovi nárok na náhradu škody spolu za 20 mesiacov v sume 215,50 eur mesačne, a to podľa citovaného rozhodnutia zo dňa 11.04.2019, kedy podľa zákona účinného od 01.01.2004 výplata invalidného dôchodku u žalobcu bola stanovená sumou 215,15 eur mesačne. Teda škodu v celkovej výške 4.310,- eur považoval súd za dôvodnú a za túto spôsobenú škodu zodpovedá štát, ktorý sa svojej zodpovednosti nemôže zbaviť. Vo zvyšnej časti žalobu zamietol. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 262 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 2 CSP tak, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

3. Proti uvedenému rozsudku podali odvolanie tak žalobca, ako aj žalovaná.

4. Žalobca podal odvolanie proti rozsudku z dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP, pretože napadnutý rozsudok vo výrokovvej časti II. (a s tým súvisiacej výrokovvej časti III.) vychádza z nesprávneho právneho posúdenia, resp. nesprávneho ustálenia obdobia rozhodného pre priznanie nároku na náhradu škody žalobcovi. Poukázal na to, že súd prvej inštancie pri určení rozhodného obdobia pre priznanie nároku na náhradu škody sa opieral o rozhodnutie Sociálnej poisťovne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 11.04.2019, na podklade ktorého bola žalobcovi uvoľnená výplata čiastočného invalidného dôchodku od 24.03.2011 a bol mu priznaný invalidný dôchodok v sume 215,50 eur mesačne (ďalej aj ako „Rozhodnutie SP 2019“). Súd prvej inštancie nepriznal náhradu škody uplatnenú žalobcom v podobe nevyplateného dôchodku za obdobie od 01.09.2006 do 24.03.2011, vychádzajúc z Rozhodnutia SP 2019, poukazujúc pritom na to, že v tomto období (počnúc od 01.08.2006) Sociálna poisťovňa v nadväznosti na zmenu platnej právnej úpravy podmienku poklesu zárobku u žalobcu na účely výplaty čiastočného invalidného dôchodku už neskúmala. Uvedené žalobca nepovažuje za správne, nakoľko podľa jeho názoru zánik povinnosti žalovanej skúmať ekonomickej podmienku poklesu zárobku u žalobcu na účely výplaty

čiasočného invalidného dôchodku žalobcovi, nemal žiadny vplyv na jeho ďalšiu výplatu aj v neskoršom období (do 24.03.2011, odkedy bola výplata čiasočného invalidného dôchodku žalobcovi uvoľnená). Poukázal na ust. § 263 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení účinnom k 01.01.2004 a v znení účinnom od 01.08.2006. V súvislosti s čiasočným invalidným dôchodkom, ktorý mal byť vzhľadom na splnenie ekonomickej podmienky poklesu zárobku vyplácaný v období od 01.09.2003 do 31.08.2004, by mu bol s účinnosťou od prijatia novej právnej úpravy (od 01.01.2004) vyplácaný ako invalidný dôchodok aj naďalej s tým, že od augusta 2006 by sa u neho ďalej vôbec neskúmala podmienka ekonomickeho poklesu zárobku a invalidný dôchodok by mu patril v sume, v akej mu patril k 31.12.2003 nárok na výplatu (čiasočného) invalidného dôchodku od 01.01.2004 do 24.11.2013, t. j. v celom rozhodnom období uplatneným v žalobe, vyplýva aj zo samotného Rozhodnutia SP 2019, kde je výslovne uvedené, že prekážkou vyplatenia čiasočného invalidného dôchodku vo vzťahu k obdobiu od 01.01.2004 do 23.03.2011 je premlčanie nároku na jeho vyplatenie podľa § 114 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. (uplynutím troch rokov odo dňa, za ktorý dávka alebo jej časť patrili). Vyslovil, že v napadnutom rozsudku úplne absentuje akékoľvek odôvodnenie zamietnutia žaloby v časti prevyšujúcej sumu 4.310 eur (t. j. nad rámec obdobia od 01.09.2003 do 31.08.2004 a od 01.09.2005 do 31.08.2006). Vzhľadom na uvedené navrhol odvolaciemu súdu, aby napadnutý rozsudok podľa § 388 CSP zmenil tak, že jeho žalobe v celom rozsahu vyhovie a žalovanú zaviazhe k povinnosti zaplatiť žalobcovi náhradu škody vo výške 18.748,50 eur spolu s 5,05 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 18.748,50 eur od 04.11.2015 do zaplataenia, s tým, že žalobcovi zároveň prizná nárok na náhradu trov konania (vrátane trov odvolacieho konania) v rozsahu 100 %.

5. Žalovaná v odvolaní podanom voči výrokom I. a III. rozsudku z dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. f) a h) aj naďalej zotrvala na tom, že právo žalobcu na náhradu škody z dôvodu nesprávneho úradného postupu žalovanej v rokoch 1999 až 2005 je premlčané. Poukázala na to, že rozhodnutím zo dňa 22.06.1998 bola žalobcovi počnúc od 12.08.1998 zastavená výplata čiasočného invalidného dôchodku z dôvodu nesplnenia ekonomickej podmienky, ktorá sa posudzuje každoročne. Žalovaná v r. 1998 a v r. 2000 predvolávala žalobcu na vykonanie kontrolnej lekárskej prehliadky, tento však na uvedené predvolania nereagoval. A preto bola povinná rozhodnúť o zastavení výplaty čiasočného invalidného dôchodku, čo však neurobila. Prestala posudzovať splnenie ekonomickej podmienky, čo bola pri absencii rozhodnutia o zastavení výplaty dávky, z dôvodu nedostavenia sa na lekársku prehliadku, povinná vykonávať až do 01.08.2006. Žalobca sa v apríli 2005, z dôvodu nevyplácania jeho čiasočného invalidného dôchodku dostavil na pobočku žalovanej, ktorá si dňa 06.04.2005 vyžiadala od ošetrujúcej lekárky žalobcu vyplnenie tlačiva „Prehliadka zisťovacia“, ktoré je potrebné k začatiu konania. Predmetné tlačivo nebolo nikdy žalovanej doručené, čo potvrdil aj Najvyšší súd SR v rámci konania o zákonnosti rozhodnutí žalovanej zo dňa 21.05.2014. Taktiež v roku 2005 nepodal žiadosť o priznanie invalidného dôchodku, čo malo za následok, že konanie sa v roku 2005 ani nezačalo. Žiadosť o invalidný dôchodok bola žalobcom spísaná až dňa 23.03.2014, pričom tento dôchodok žiadal priznať žalobca spätne odo dňa 01.01.2004. O jeho nároku bolo rozhodnuté viacerými rozhodnutiami zo dňa 25.05.2014, zrušenými rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9So/74/2017 zo dňa 30.01.2019. Súčasným právoplatným rozhodnutím zo dňa 11.4.2019 žalovaná rozhodla o všetkých nárokoch žalobcu pred, a aj po 01.01.2014, kedy nadobudol účinnosť zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení. Vyslovila, že žalobcovi prináleží iba nárok na výplatu invalidného dôchodku od 24.03.2011 v sume 215,50 eur a neprináleží mu nárok na výplatu čiasočného invalidného dôchodku pred 24.03.2011 vo vzťahu k obdobiu pred 01.01.2004 z dôvodu nesplnenia podmienky podania žiadosti o vyplácanie dávky podľa ust. § 94 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení a k obdobiu od 01.01.2004 do 23.03.2011, pretože žiadosť o dávku podal žalobca až 24.03.2014, a preto došlo k premlčaniu jeho nároku na vyplatenie invalidného dôchodku podľa § 114 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení. Vyslovila, že vzhľadom na skutočnosť, že od nesprávneho úradného postupu žalovanej v konaní o invalidnom dôchodku, na ktoré poukazuje žalobca, do dňa podania žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody uplynulo viac ako rok. Podmienkou začatia plynutia premlčacej doby je vedomosť žalobcu o vzniku škody, ktorá mu mala byť spôsobená žalovanou. Nesúhlasí s posúdením súdu, že žalobca sa mohol o vzniku a výške škody dozvedieť až v deň vydania rozhodnutí zo dňa 21.05.2014, a teda že právo žalobcu nie je premlčané. Má za to, že žalobca o zastavení výplaty jeho čiasočného invalidného dôchodku vedel už od roku 1998, no napriek tomu prvý úkon k obnove výplaty tohto dôchodku urobil až v roku 2005, kedy k obnove nedošlo z dôvodu, že žalobca nedoručil tlačivo od ošetrujúcej lekárky žalobcu potrebné k začatiu konania, ktorým aj žalobca disponoval. Je toho názoru, že žalobca mohol a mal vedieť o jeho práve na obnovenie výplaty čiasočného invalidného dôchodku, ale toto právo si uplatnil z dôvodu jeho nečinnosti až v roku 2014, pričom prvý krát tak mohol urobiť už v roku 1999. Vyjadřila

presvedčenie, že ak sa mala v konaní o invalidnom dôchodku žalobcu dopustiť iba nesprávneho úradného postupu, teda v rokoch 1999 až 2013 nedošlo k vydaniu žiadnych rozhodnutí, nie je možné vykladať ust. § 19 zákona č. 514/2003 Z. z. prísne gramaticky tak, ako to urobil súd prvej inštancie v bode 38 odôvodnenia napadnutého rozsudku. S poukazom na dané ustanovenie uviedla, že začatie plynutia premlčacej doby predmetné ustanovenie viaže prioritne k existencii rozhodnutia (deň zrušenia, doručenia resp. oznámenia rozhodnutia), neupravuje však bližšie postup pri posudzovaní premlčania práva pri nesprávnom úradnom postupe. Žalovaná sa mala nesprávneho úradného postupu dopúšťať od roku 1999 do roku 2005, pričom žalobca o tomto nesprávnom úradnom postupe vedel, ale zostal nečinný. Zároveň poukázala na to čo je zmyslom a účelom inštitútu premlčania. Taktiež poukazujúc na bod 39. odôvodnenia napadnutého rozsudku, kde súd prvej inštancie uvádza, že z dôvodu poklesu zárobku žalobca splnil ekonomickú podmienku pre výplatu invalidného dôchodku v trvaní 20 mesiacov sa odvoláva na svoje závery zo dňa 11.04.2019 (str. 3 odôvodnenia rozhodnutia). Súčasne uvádza, že súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku zamieňa pojem invalidného dôchodku a čiastočného invalidného dôchodku. Z toho dôvodu trpí odôvodnenie rozsudku vadou, ktorá zrejme zapríčinila aj nesprávny výpočet výšky škody určenej súdom, pretože z rozhodnutia zo dňa 11.04.2019 vyplýva, že žalobcovi do dňa 24.03.2011 patril čiastočný invalidný dôchodok v sume 125,70 eur, ktorého výplata bola pozastavená a nie invalidný dôchodok v sume 215,50 eur, ktorý žalobcovi patrí až od 24.03.2011. Vzhľadom na uvedené skutočnosti navrhuje, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v rozsahu výrokov I. a III. zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

6. Žalovaná v podanom vyjadrení k odvolaniu žalobcu sa pridržala svojich skorších písomných vyjadrení, vrátane jej odvolania. Predmetnú žalobu považuje aj naďalej za nedôvodnú, a preto namieta aj správnosť argumentov žalobcu uvedených v jeho odvolaní. Poukázala na rozhodnutie zo dňa 11.04.2019, ktorým rozhodla o všetkých nárokoch žalobcu pred, a aj po 01.01.2014, kedy nadobudol účinnosť zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení. S poukazom na uvedené má za to, že žalobcovi prináleží iba nárok na výplatu invalidného dôchodku od 24.03.2011 v sume 215,50 eur a neprináleží mu nárok na výplatu čiastočného invalidného dôchodku pred 24.03.2011 vo vzťahu k obdobiu pred 01.01.2004 z dôvodu nespĺnenia podmienky podania žiadosti o vyplácanie dávky podľa ust. § 94 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení a k obdobiu od 01.01.2004 do 23.03.2011, pretože žiadosť o dávku podal žalobca až 24.03.2014, a preto došlo k premlčaniu jeho nároku na vyplatenie invalidného dôchodku podľa § 114 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení.

7. Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal na základe odvolania žalobcu a žalovanej z dôvodov a v rozsahu daných ust. § 379, § 380 CSP a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) rozsudok súdu prvej inštancie zrušil v zmysle ust. § 389 ods. 1 písm. b), c) CSP a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

8. V zmysle ust. § 389 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak: b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom; c) súd prvej inštancie v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci nevykonal navrhované dôkazy, ak nie je účelne doplniť dokazovanie odvolacím súdom.

9. Odvolací súd považuje odvolanie žalobcu aj žalovanej za čiastočne dôvodné, a to napriek tomu, že sa stotožnil s niektorými čiastkovými závermi súdu prvej inštancie.

10. Žalobca podal odvolanie voči čiastočne zamietajúcemu výroku rozsudku súdu prvej inštancie vrátane súvisiaceho výroku o trovách konania.

11. Má za to, že v napadnutom rozsudku úplne absentuje akékoľvek odôvodnenie zamietnutia žaloby v časti prevyšujúcej sumu 4.310,- eur, t. j. nad rámec obdobia od 01.09.2003 do 31.08.2004 a od 01.09.2005 do 31.08.2006. S touto odvolacou námietkou žalobcu sa odvolací súd stotožňuje.

12. Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie nezdôvodnením rozsudku, pokiaľ ide o zamietnutie nároku žalobcu vo zvyšku, porušil právo žalobcu na spravodlivý proces, a tak znemožnil, aby strana uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v

konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, ale aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Za účelom predvídateľnosti rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán, súd sa v odôvodnení rozhodnutia musí zaoberať podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie a musí sa s nimi v odôvodnení rozhodnutia vysporiadať.

13. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že súdy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces. Rovnako podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu SR, ako aj Najvyššieho súdu SR riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR vyžaduje, aby sa súdy jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnali so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení žiadnej novej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07).

14. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov (uznesenie Najvyššieho súdu SR 7Cdo/7/2020 z 28. januára 2021).

15. Žalobca si podanou žalobou uplatnil nárok na náhradu škody z dôvodu nesprávneho úradného postupu Sociálnej poisťovne za obdobie od 01.01.2004 do 24.03.2011. Súd žalobcovi priznal uplatnený nárok za obdobie od 01.01.2004 do 31.08.2004 a za obdobie od 01.09.2005 do 31.08.2006.

16. Pokiaľ ide o obdobie od 01.01.2004 do 31.08.2006, hoci za celé obdobie nárok žalobcovi priznaný nebol (bol priznaný iba za obdobie, keď bola splnená ekonomická podmienka - pokles zárobku), z argumentácie súdu prvej inštancie možno vyvodiť, prečo nebol nárok priznaný za zvyšné obdobie do 31.08.2006, a to pre nesplnenie ekonomickej podmienky - pokles zárobku. Pokiaľ však ide o obdobie od 01.09.2006 do 24.03.2011, v rozsudku súdu prvej inštancie akákoľvek argumentácia chýba. Rozsudok je v tomto smere absolútne nepreskúmateľný, čo na jednej strane bráni žalobcovi proti takémuto čiastočnému zamietnutiu nároku argumentovať a na strane druhej odvolaciemu súdu preskúmať dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie. Táto vada dosiahla takú intenzitu, že sama o sebe musela viesť odvolací súd k zrušeniu rozsudku súdu prvej inštancie v zamietajúcej časti, pokiaľ ide o obdobie od 01.09.2006 do 24.03.2011.

17. V tomto období sa totiž už ekonomická podmienka - pokles zárobku v zmysle platných právnych predpisov neskúmala. Zároveň, ak mal žalobca nárok na výplatu dôchodkovej dávky k 31.08.2006, nie je zrejmé, prečo ju nemal v období od 01.09.2006 do 24.03.2011. Hoci žalovaná argumentuje dôvodom nepodania žiadosti o dôchodkovú dávku, súd sa touto skutočnosťou nijako nezaoberal. V kontexte uvedeného však možno konštatovať, že v prípade žalobcu nešlo o novovzniknutý, ale trvajúci nárok na dôchodkovú dávku. V tomto smere je potrebné poukázať na ust. § 263a zák. č. 461/2003 Z. z., ktoré predstavuje prechodné ustanovenia k predchádzajúcim úpravám.

18. Pokiaľ ide o odvolanie žalovanej, toto odvolací súd považuje za čiastočne dôvodné.

19. Žalovaná predovšetkým namieta, že svojím rozhodnutím zo dňa 11.04.2019 rozhodla o všetkých nárokoch žalobcu pred aj po 01.01.2014, teda je neprípustné, aby o týchto nárokoch rozhodol súd. Má za to, že uplynutím času došlo k premlčaniu akýchkoľvek nárokov žalobcu a návrh ako taký mal byť pre premlčanie zamietnutý.

20. V tomto smere považuje odvolací súd odvolanie žalovanej za nedôvodné. Súd nerozhodoval o rovnakom nároku ako Sociálna poisťovňa vo svojom rozhodnutí zo dňa 11.04.2019, na ktoré poukazuje. Predmetom rozhodovania žalovanej bol nárok na vyplatenie dôchodkovej dávky za rozhodné obdobie, ktoré obdobie sa zhoduje s rozhodovaním súdu. Súd ale rozhoduje o inom nároku - o náhrade škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom Sociálnej poisťovne, čo nie je totožný nárok, hoci sa môže zhodovať rozhodné obdobie a prípadne aj výška nároku. Tento nárok je žiadaný a sčasti aj priznaný z iného právneho dôvodu - z titulu náhrady škody. Na rozhodovanie o takomto nároku sa vzťahujú aj iné ustanovenia o premlčaní, ako v prípade rozhodovania o dôchodkovej dávke. Súd prvého stupňa sa vysporiadal s nesprávnym úradným postupom žalovanej, ktorý spočíval v nekonaní v zmysle platných právnych predpisov a vo vzťahu k tejto argumentácii súdu prvej inštancie žalovaná nevzniesla relevantné odvolacie námietky.

21. Pokiaľ ide o premlčanie nároku, odvolací súd, stotožňujúc sa s názorom súdu vysloveným v bode 38. napadnutého rozsudku, že právo žalobcu nie je premlčané len na doplnenie uvádza, že súd prvej inštancie správne postupoval, keď počiatok plynutia premlčacej doby naviazal na okamih, kedy sa poškodený dozvedel o škode. V súvislosti s uvedeným odvolací súd poukazuje na uznesenie Najvyššieho súdu SR z 20. marca 2012, sp. zn. 5M Cdo 13/2010, v ktorom súd otázku začiatku plynutia premlčacej doby pri náhrade škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom vyriešil, a to i napriek skutočnosti, že vyššie uvedené rozhodnutie sa zaoberalo výkladom ustanovenia § 22 ods. 1 prvá veta zákona č. 58/1969 Zb.. Odvolací súd poukazuje na totožné znenie predmetného ustanovenia a ustanovenia § 19 ods. 1 prvá veta zákona č. 514/2003 Z. z., v dôsledku čoho je možné právny záver uvedený v tomto rozhodnutí najvyššieho súdu aplikovať aj na prejednávaný prípad. Vzhľadom na vyššie uvedené je teda rozhodujúce, aby sa preukázala vedomosť o škode, teda kedy sa poškodený dozvedel o vzniku škody určitého druhu a rozsahu do tej miery, aby mohol svoj nárok uplatniť (vyčíslieť) v návrhu na súde. Odvolací súd nesúhlasí s námietkou žalovanej, že nárok na náhradu škody si mohol žalobca prvýkrát uplatniť už v roku 1999, pretože skutočnosť, že došlo zo strany žalovanej k zastaveniu výplaty čiastočného invalidného dôchodku žalobcu neznamena, že žalobca nadobudol vedomosť o škode. Poškodený nadobudne vedomosť o škode resp. dozvie sa o škode vtedy, ak sú mu známe skutkové okolnosti, z ktorých možno zistiť vznik škody (v predpokladanej výške) zakladajúcej jej uplatnenie v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. Žalobca mohol nadobudnúť vedomosť o tom, že mu vznikla škoda až z nepravoplatných rozhodnutí žalovanej I. až III. vydaných dňa 21.05.2014, z ktorých vyplývalo, že hoci žalobca splnil podmienky pre vznik nároku na invalidný dôchodok k 01.01.2004, žiadny dôchodok mu vyplácaný nebol. Žalobcom predpokladaný nesprávny úradný postup žalovanej bol následne potvrdený až v rozsudku Najvyššieho súdu SR zo dňa 30.01.2019, sp. zn.: 9So/74/2017.

22. Zároveň odvolací súd konštatuje, že v prípade nesprávneho úradného postupu neplatí 10-ročná objektívna premlčacia doba, táto sa aplikuje v prípadoch zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. Princíp premlčania v tomto prípade je konštruovaný na subjektívnej vedomosti poškodeného. Uvedený právny záver vyplýva aj z ustálenej judikatúry k zákonu č. 514/2003 Z. z., resp. k predchádzajúcemu zákonu č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom. V súvislosti s uvedeným odvolací súd poukazuje aj na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 907/2016 -12 z 15.12.2016, ktorý v danom rozhodnutí poukazuje na to, že pri nároku zodpovednosti za nesprávny úradný postup sa uplatní jediná a to subjektívna premlčacia doba podľa § 22 ods. 1 prvá veta zákona č. 58/1969 Zb., ktorá začína bežať okamihom, kedy sa poškodený o vzniku škody dozvedel, teda kedy zistil skutkové okolnosti, z ktorých možno dôvodiť vznik škody a orientačne, približne aj jej rozsah tak, aby bolo možné tiež určiť približne výšku škody v peniazoch. Opätovne odvolací súd poukazuje na totožné znenie predmetného ustanovenia a ustanovenia § 19 ods. 1 prvá veta zákona č. 514/2003 Z. z., v dôsledku čoho je možné právny záver uvedený v tomto rozhodnutí ústavného súdu aplikovať aj na prejednávaný prípad.

23. Odvolací súd sa stotožnil s odvolacou námietkou žalovanej, pokiaľ namieta nesprávne zistenú výšku škody. Súd prvej inštancie priznal za rozhodné obdobie žalobcovi nárok vo výške 215,50 eur mesačne, a to pri aplikácii ust. § 263a ods. 5 zák. č. 401/2003 Z. z., t. j. vypláca sa iba jeden dôchodok, a to dôchodok, ktorého suma je vyššia. Dňom úpravy výplaty dôchodku zaniká nárok na dôchodok, ktorého suma je nižšia.

24. Pokiaľ sa jedná o princíp aplikácie ust. § 263a ods. 5 zák. č. 461/2003 Z. z., tento je správny. Napriek správne zvolenému princípu súd prvej inštancie nesprávne vychádzal z výšky dôchodkovej dávky 215,50 eur mesačne. Pokiaľ ide o výšku dôchodkovej dávky, táto vyplýva z rozhodnutia Sociálnej poisťovne č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 11.04.2019. V zmysle tohto rozhodnutia Sociálna poisťovňa uvoľnila žalobcovi výplatu čiastočného invalidného dôchodku od 24. marca 2011 v sume 125,70 eur mesačne. Od 24. marca 2011, v zmysle § 70 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z., priznala žalobcovi invalidný dôchodok v sume 215,50 eur mesačne. Od 24. marca 2011 tak žalobcovi v súlade s § 263a ods. 5 zák. č. 461/2003 Z. z. v znení zák. č. 529/2006 Z. z. zanikol nárok na čiastočný invalidný dôchodok podľa zákona účinného do 31. decembra 2003, teda priznaný v sume 125,70 eur mesačne a vznikol mu nárok na čiastočný invalidný dôchodok v sume 215,50 eur mesačne. Súd prvej inštancie však rozhodoval o období, ktoré predchádza dňu 24.03.2011. Do tohto obdobia mal žalobca nárok na čiastočný invalidný dôchodok v sume 125,70 eur. Súd prvej inštancie potom nesprávne ustálil oprávnenú výšku nároku žalobcu za obdobie od 01.01.2004 do 31.08.2004 a od 01.09.2005 do 31.08.2006, pričom správna výška mesačného nároku predstavovala sumu 125,70 eur. Rozsudok súdu v časti, v ktorej priznal žalobcovi nárok, je tak založený na nesprávnom právnom posúdení veci, keď súd prvej inštancie síce vychádzal zo správnej právnej normy, avšak nesprávne ju aplikoval na zistený skutkový stav.

25. Žalovaná v odvolacích námietkach rozsiahlo argumentuje, že priznaniu nároku žalobcu bránilo nepodanie žiadosti o dôchodkovú dávku v rozhodnom období. Súd sa s touto argumentáciou Sociálnej poisťovne nijako nevysporiadal, hoci takáto argumentácia bola uplatnená už aj pred súdom prvej inštancie. V tomto smere je námietka žalovanej dôvodná. Vzhľadom však na skutočnosť, že rozsudok súdu prvej inštancie vykazuje vyššie uvedené vady, pre ktoré odvolací súd pristúpil k jeho zrušeniu a z ktorého dôvodu bude vec opätovne prejednaná a rozhodnutá súdom prvej inštancie, bude povinnosťou súdu prvej inštancie vyporiadať sa aj s touto argumentáciou žalovanej.

26. Vyššie uvedené nedostatky rozsudku súdu prvej inštancie neumožňovali odvolaciemu súdu rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť ani zmeniť. Odvolací súd pristúpil k zrušeniu rozsudku súdu prvej inštancie a vrátil mu vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

27. Povinnosťou súdu prvej inštancie bude vec opätovne prejednať a rozhodnúť, pričom v dôvodoch svojho rozhodnutia sa musí vyporiadať so všetkými podstatnými skutkovými a právnymi argumentami strán sporu. Predovšetkým bude povinnosťou súdu prvej inštancie vyhodnotiť uplatnený nárok na náhradu škody za celé obdobie uplatnenia nároku, najmä za obdobie od 01.09.2006 do 24.03.2011, s ktorým obdobím sa doposiaľ v svojom rozhodnutí vôbec nevyporiadal. V tejto súvislosti bude jeho povinnosťou vyporiadať sa aj s argumentáciou žalovanej o nepodaní žiadosti na dôchodkovú dávku. Povinnosťou súdu prvej inštancie bude opätovne ustáliť výšku škody. Súd prvej inštancie v novom vydanom rozhodnutí rozhodne aj o trovách prvoinštančného a odvolacieho konania.

28. V zmysle ust. § 391 ods. 2 CSP, ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

29. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Žiline pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. (§ 419 CSP)

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n). (§ 421 ods. 1 a 2 CSP)

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie. (§ 422 ods. 1 a 2 CSP)

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné. (§ 423 CSP)

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde. (§ 427 ods. 1 a 2 CSP)

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania ustanovených v § 127 ods. 1 CSP (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpísania) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). (§ 428 CSP)

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. (§ 429 CSP)

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. (§ 430 CSP)